

року підгодовували лелек рибою, розкидаючи її біля гніздівель.

Нами підтверджені факти багаторічного гніздування цих птахів у одних гніздах. Так, у с.Поділ (біля смт. Білики) на одному з подвір'їв лелеки живуть протягом 48 років. Близько 40 років підряд гніздяться лелеки в одному гнізді в с. Чапаєве.

Нами були також встановлені випадки руйнування гнізд у результаті несприятливих погодних умов. Так, 14 червня 2012 року в результаті буревію знищено два гнізда в с. Червоні Квіти, в с. Чапаєве ця ж буря знищила малих лелечат, а в Кустолових Кущах була повалена осика, яка впала на стовп із гніздом.

Нещодавно, вранці 31 березня 2014 року, наша група вперше цієї весни спостерігала лелек, які пролітали над шкільним подвір'ям. Відкривається новий сезон польових досліджень, а значить попереду й нові відкриття, принаймні для нас.

СТАН ЗБЕРЕЖЕННЯ МИСЛИВСЬКОЇ ФАУНИ НА ОБ'ЄКТАХ ПРИРОДНО-ЗАПОВІДНОГО ФОНДУ РЕШЕТИЛІВСЬКОГО РАЙОНУ (ПОЛТАВСЬКА ОБЛАСТЬ)

Смоляр О.В.

Полтавська гімназія №17 (м. Полтава)

Мисливство в сучасних умовах є важливою галуззю господарської діяльності і сучасним напрямом рекреаційної діяльності, яка в регіоні має древні традиції і в різні часи мисливська фауна була предметом виживання місцевого населення. Починаючи із XVIII ст. чисельність дичини на Полтавщині знижується, що пов'язано як із історичними факторами, так і визначальною мірою господарською діяльністю, насамперед, прямим винищенням тварин, а також знищенням і порушенням природних середовищ їх існування, і на сьогодні ведення мисливства лімітується.

Тваринний світ Решетилівщини (одного з адміністративних районів Полтавської області) визначається лісостеповою специфікою рослинного світу, є багатим і репрезентований такими фауністичними комплексами: біляводним, степовим, лучно-болотним, лісовим, синантропним. Наявна на території району густа гідромережа з основною водною артерією р. Псел визначає своєрідні екокоридори. Ними здійснюють міграції багато видів птахів, зокрема й мисливського значення, які в регіоні не гніздують.

Сучасна природно-заповідна мережа Решетилівського району Полтавської області включає дванадцять об'єктів загальною площею 1680,1 га, що складає 1,66% від загальної площі району при середньому по Полтавській області 4,95%. В заповідній мережі району представлено чотири категорії природно-заповідних об'єктів: заказники — орнітологічний (1 — «Михнівський»), ботанічний (1 — «Новодиканський»), ландшафтні (5 — «Гарячківський ліс», «Кузьменки», «Щербаки», «Демидівський», «Калениківський»), заповідні урочища (2 — «Кут», «Дубина»), пам'ятки природи ботанічні (4 — вікові дерева дуба звичайного). Майже всі (11 із 12) природно-заповідні об'єкти місцевого значення. Орнітологічний заказник «Михнівський» має статус загальнодержавного. На заповідних територіях зберігається різноманіття рослинного і тваринного світу, притаманне природним екосистемам центральної лісостепової частини Полтавщини, а також рідкісні види рослин (40 видів) і тварин (44 види хребетних). Об'єкти природно-заповідної мережі Решетилівського району, окрім чотирьох ботанічних пам'яток природи, призначення яких — охорона вікових дубів, характеризується високими показниками

ландшафтної, ботанічної, зоологічної типовості та унікальності. Їх мисливська фауна представляє 59 видів хребетних тварин, 14 із яких (23,7%) це — ссавці, решта — 45 видів (76,3%) — птахи.

Найбільшим видовим різноманіттям мисливської фауни виділяється орнітологічний заказник «Михнівський» 13 видів ссавців і 23 — птахів. Усі ландшафтні заказники «Гарячківський ліс», «Кузьменки», «Щербаки» і новостворений «Демидівський» репрезентують різні екосистеми долин річок Говтви, Говтви Вільхової, Говтви Грузької і практично знаходяться неподалік (села Жовтневе, Кукобівка, Нова Диканька, Демидівка, селище Решетилівка). Тому і кількісні показники мисливської фауни і розподіл видів за групами є подібними (28-33 види; відповідно ссавців 7-11, птахів — 21-23). Заповідне урочище «Дубина» виявляє 29 видів, тобто дещо подібні характеристики до заказників (ссавців — 9 видів, птахів — 20). Незначна кількість мисливської фауни на території заповідного урочища «Кут» пояснюється незначною його площею, а тому меншою різноманітністю екосистем. Майже такі ж показники характеризують і ботанічний заказник «Новодиканський» (14 видів; ссавців — 5, птахів — 9), територія якого представлена яружно-балковою системою, оточеною з усіх боків сільськогосподарськими угіддями. Підтверджується думка про те, що об'єкти природно-заповідного фонду, які мають більші площі і різноманітніші екосистеми, виявляють вищі показники видової біорізноманітності, що нами підтверджено і характеристикою їх за видами тварин мисливського значення. За результатами аналізу соціологічних статусів видів з'ясовано, що більшість видів (36) є звичайними для регіону (або в цілому або звичайними на міграціях), рідкісними й нечисленими (в цілому та на міграціях) є 20 видів (відповідно по 10 для кожного статусу).

Встановлено, що площа природно-заповідних об'єктів ландшафтного рівня охорони (заказників, заповідних урочище) Решетилівського району дозволяє в цілому забезпечити видову різноманітність мисливської фауни. Однак, ефективність збереження видової різноманітності залежить також від різноманітності екосистем, які охороняються в об'єктах, встановлених режимів охорони та дотримання природоохоронного законодавства і у відношенні функціонування об'єктів природно-заповідного фонду, і ведення мисливського господарства, і культури полювання як виду регламентованої рекреаційної діяльності.

Із метою відтворення фауни Решетилівського району, як і в цілому Полтавської області, доцільно застосовувати екологізовані підходи до збереження екосистем, основними з яких є: зменшити внесення отрутохімікатів та засобів боротьби із бур'янами та шкідниками сільськогосподарських культур на сільськогосподарські угіддя, насамперед, із тими, які межують із природно-заповідними територіями; створювати навколо заповідних об'єктів і водотоків охоронних або захисних зон, які б виконували буферні функції для природної біорізноманітності; заборонити пали сухої степової, водно-болотної рослинності, пожнивних решток, лісосмуг та ін., забезпечувати ведення мисливського господарства на засадах сталого розвитку в контексті відтворення дичини, збереження середовищ існування диких тварин, забезпечення оптимальності міграційних шляхів, припинення фрагментації природних комплексів, контроль за веденням полювання, зокрема на об'єктах природно-заповідного фонду, збільшення кількості та площ заповідних об'єктів у цілому.